

ЮВІЛЕЇ

ВІДОМИЙ ВЧЕНИЙ–БІОЛОГ

ДО 70 - РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БУЧАЦЬКОГО ЛЕОНІДА ПЕТРОВИЧА

Буцацький Л.П. — доктор біологічних наук, професор, академік Російської Академії природничих наук (РАЕН), лауреат державної премії України в галузі науки і техніки (1988 р.). Видатний фахівець з питань біотехнологій, вірусології та генетики. Співзасновник вчення про квантову генетику. З 2002 по 2013 р. — завідувач лабораторії біотехнології Інституту рибного господарства НААН, зараз — провідний науковий співробітник цієї лабораторії.

Народився 26 листопада 1943 р. у с. Свірневе на Кіровоградщині. Після закінчення школи два роки працював рентгенотехніком у лікарні смт. Побузьке Голованівського району Кіровоградської області.

У 1962 вступив на біологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка. З третього курсу був призваний на військову службу. У 1968 р. закінчив навчання в університеті і вступив до аспірантури на недавно організовану кафедру вірусології цього ж ВЗО. Проходив стажування у відділі структури білків Інституту кристалографії РАН (м. Москва), в Інституті вірусології імені Д.Й. Івановського АМН (м. Москва), у Московському державному університеті імені М. Ломоносова, в Інституті епідеміології і мікробіології імені М.Ф. Гамалії АМН (м. Москва).

Кандидатську дисертацію «Вплив вірусу грипу на деякі енергетичні та ферментативні процеси в клітині» захистив у 1972 р. Докторську дисертацію «Біологічні властивості ДНК-вмісних вірусів кровосисних комарів» захистив у 1989 р. у Всесоюзному інституті ветеринарної вірусології і мікробіології (Росія).

Основні наукові праці Леоніда Петровича у 70-80-х роках були спрямовані на вивчення біологічних властивостей вірусів, патогенних для кровосисних комарів (переносників збудників хвороб людей і тварин) з метою розроблення ефективних засобів захисту цивільного населення і військ від зброї масового ураження (всесоюзна програма ЗОМП). У ці роки Буцацький Л.П. досліджував відкритий у Київському університеті, новий для науки парвовірус – вірус денсонуклеозу кровосисних комарів, на основі якого за рішенням Міжнародного

комітету з таксономії і класифікації вірусів згодом був утворений новий рід вірусів. Під керівництвом Бучацького Л.П. був створений біологічний інсектицид «Віроден», який здатний ефективно зменшувати чисельність переносників.

Під час пошукових експедицій на території України, Росії, Казахстану та Молдови Бучацьким Л.П. вперше були виявлені та вивчені такі віруси як вірус цитоплазматичного поліедрозу, вірус віспи та іридовірус кровосисних комарів. В ці роки Бучацький Л.П. проводив також дослідження іридовірусу риб, біологічні властивості якого виявилися близькими до іридовірусу комарів. На основі порівняльного аналізу ним розроблена концепція гідробіонтних осередків інфекційних хвороб тварин та людей.

Багато уваги Бучацький Л.П. надає вивченню злоякісних пухлин безхребетних та риб. Ним описані меланотичні пухлини комарів, лімфосаркоматоз щук та судаків, карцинома ляща та піленгаса, а також інші неоплазми риб дніпровських водосховищ та Азовського моря. Разом з співробітниками Інституту рибного господарства НААН України ним вперше виявлені на території України такі віруси риб як вірус лімфосаркоматозу, вірус герпеса третього типу (вірус кої) та вірус інфекційного панкреатичного некрозу.

З моменту створення (1994 р.) по даний час він очолює міжвідомчу групу експертів з екологічної експертизи пестицидів та отрутохімікатів Міністерства екології та природних ресурсів України, є членом науково-експертної Ради цього Міністерства, членом спеціалізованих рад з питань захисту кандидатських та докторських дисертацій.

В 1993 – 1995 рр. був іноземним консультантом Департаменту сільського господарства США, нагороджений відзнакою Агентства охорони навколишнього середовища (США). Бучацький Л.П. був керівником грантів на замовлення МО СРСР, ВООЗ, SRDF, УНТЦ, Національного Інституту здоров'я (США). Під його керівництвом захищено вісім кандидатських та дві докторські дисертації. Загальна кількість публікацій — 380, в тому числі 2 навчальні посібники та 6 монографій («Кріоконсервація статевих клітин тварин», «Квантова генетика», «Молекулярна біологія парвовірусів», «Віруси морських та прісноводних тварин», «Іридовіруси», «Пухлини риб водойм України»).

В останні роки Бучацький Л.П. плідно працює над впровадженням сучасних біотехнологій в рибицтво. Він має 16 патентів та авторських свідоцтв. За вагомий внесок в розвиток аграрної науки нагороджений відзнакою Президії НААН, є лауреатом нагороди Ярослава Мудрого Президії Академії наук вищої школи України.

Колектив Інституту рибного господарства НААН бажає ювіляру міцного здоров'я, щастя, добра та подальших успіхів у роботі.

*Грициняк І.І., директор Інституту рибного господарства НААН,
доктор с.-г. наук, професор, академік НААН*

*Олексієнко О.О., провідний науковий співробітник,
канд. с.-г. наук, с.н.с.*

